

Адвоката
Кучера Олексія Володимировича

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

Виклад обставин справи, підстави звернення

Під час надання правової допомоги окремій категорії осіб адвокату стало відомо про неоднакове та, у своїй більшості, помилкове застосування положень статті 481 Кримінального процесуального кодексу України судовими та правоохоронними органами, що, на нашу думку, стало наслідком деякої неоднозначності формулювань, які містяться у згаданій статті.

Статтею 481 КПК України закріплено спеціальний порядок повідомлення окремих категорій осіб про підозру у вчиненні кримінального правопорушення – встановлено вичерпний перелік суб'єктів, які мають право повідомляти окремим категоріям осіб про підозру у вчиненні злочину.

Так, відповідно до ст. 481 КПК України письмове повідомлення про підозру здійснюється: (1) адвокату, депутату місцевої ради, депутату Верховної Ради Автономної Республіки Крим, сільському, селищному, міському голові - Генеральним прокурором України, його заступником, керівником регіональної прокуратури в межах його повноважень; (2) народному депутату України, кандидату у Президенти України, Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, Голові або іншому члену Рахункової палати, прокурору Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Директору або іншому працівнику Національного антикорупційного бюро України, заступникам Генерального прокурора України, члену Національного агентства з питань запобігання корупції - Генеральним прокурором України (виконувачем обов'язків Генерального прокурора України); (3) судді Конституційного Суду України, професійному судді, присяжному та народному засідателю на час здійснення ними правосуддя, працівникам Національного антикорупційного бюро України - Генеральним прокурором України або його заступником; (4) Генеральному прокурору України - заступником Генерального прокурора України.

Статтею 277 КПК України встановлено, що письмове повідомлення про підозру складається прокурором або слідчим за погодженням з прокурором, а також визначено вимоги, яким це повідомлення має відповідати.

Відповідно до ст. 278 КПК України письмове повідомлення про підозру вручається в день його складення слідчим або прокурором, а у випадку неможливості такого вручення - у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень. Письмове повідомлення про підозру затриманій особі вручається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту її затримання. У разі якщо особі не вручено повідомлення про підозру після двадцяти чотирьох годин з моменту затримання, така особа підлягає негайному звільненню. Дата та час повідомлення про підозру, правова кваліфікація кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність невідкладно вносяться слідчим, прокурором до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

На практиці наявні випадки, коли суб'єкти, яким за ст. 481 КПК України надані повноваження на повідомлення окремим категоріям осіб про підозру – Генеральний прокурор України, його

заступники та керівники регіональних прокуратур передоручають ці повноваження слідчим та іншим працівникам правоохоронних органів повноваження у порядку ст. 36 КПК України. Зокрема, першу складову процедури повідомлення окремій категорії осіб про підозру – складання письмового повідомлення про підозру – здійснює належний суб'єкт, визначений ст. 481, проте здійснення другої складової процедури – вручення особі повідомлення про підозру та роз'яснення підозрюваному його прав – згадані суб'єкти передоручають слідчим або іншим працівникам органів досудового розслідування.

Описане вище передоручення є наслідком невірного застосування норм, про яке згадувалось вище, адже законом визначено вичерпний перелік суб'єктів, які мають право повідомити окремій категорії осіб про підозру, тобто здійснити всі процесуальні дії, внаслідок яких особа набуде статусу підозрюваного – скласти повідомлення та вручити його, а тому передоручення повноважень на здійснення однієї зі складових цієї процедури є недопустимим.

Частиною 2 ст. 36 КПК України передбачено, що прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений, поміж іншого, доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному цим Кодексом; доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам.

Викладене призводить до того, що письмове повідомлення про підозру окремим категоріям осіб у вчиненні кримінального правопорушення здійснюється суб'єктами, яким відповідні повноваження за ст. 481 КПК України не надані, що спричиняє негативні процесуальні наслідки для кримінального провадження та призводить до послаблення гарантій професійної недоторканності цих осіб.

При цьому, суди по-різному застосовують ст. 481 КПК України у взаємозв'язку зі ст. 36 Кодексу, надаючи різну правову оцінку описаним вище діям вищого посадового складу органів прокуратури.

Зокрема, в одних випадках суди вважають, що ст. 481 КПК України визначено виключний перелік суб'єктів, які уповноважені лише складати письмове повідомлення про підозру окремим категоріям осіб, а тому ці суб'єкти мають право у порядку ст. 36 Кодексу передоручити повноваження з вручення повідомлення про підозру та роз'яснення особі її прав. В інших випадках суди приходять до висновку, що ст. 481 КПК України визначено виключний перелік суб'єктів, які мають повноваження складати, вручати письмове повідомлення про підозру та роз'яснювати права окремій категорії осіб, а тому передоручення зазначених повноважень законом не допускається.

Виходячи з викладеного, мають місце випадки неоднакового застосування судами положень ст. 481 КПК України у взаємозв'язку з нормами ст. 36 КПК України та нормами відповідних спеціальних законів.

Обґрунтування права на конституційне звернення

Заявник є професійним адвокатом та входить до переліку окремим категоріям осіб, повідомлення про підозру яким здійснюється згідно ст. 481 КПК України (*свідомство додається*), тобто дія норм, закріплених у статті 481 КПК України, прямо поширюється на заявника.

Неправильне застосування положень ст. 481 КПК України у взаємозв'язку з нормами ст. 36 Кодексу та нормами спеціальних законів може призвести до порушення конституційних прав і свобод заявника, недотримання процесуальних гарантій професійної незалежності його діяльності як адвоката, встановлених законом.

За таких обставин вважаємо, у даному випадку наявні підстави для конституційного звернення, визначені ст. 94 Закону України «Про конституційний суд України», а заявник Кучер О.В. є належним суб'єктом конституційного звернення.

Докази неоднакового застосування норм права

відбулось відповідно до вимог КПК України, порушень його слідчий суддя не вбачає, тому вважає, що особа, отримавши повідомлення про підозру, отримала статус підозрюваної у кримінальному провадженні.»

Апеляційний суд міста _____ в ухвалі _____ у справі _____ зробив протилежний висновок та зазначив, що «обираючи відносно особи, який являється адвокатом, запобіжний захід у вигляді взяття під варту судом першої інстанції залишено поза увагою те, що під час досудового розслідування письмове повідомлення про підозру особи не було здійснено у відповідності до глави 37 КПК України та положень ст. 276, 481 КПК України, за якими повідомлення про підозру адвокату повинно здійснюватись Генеральним прокурором України, його заступником, прокурором Автономної Республіки Крим, області, міста Києва або Севастополя. За матеріалами клопотання повідомлення про підозру особи у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч.3 ст. 371, ч.4 ст.27, ч.2 ст.375 КК України, було підписано 12.08.2014 року заступником Генерального прокурора України _____ але здійснено лише слідчим. На думку колегії суддів, в даному випадку було порушено процедуру повідомлення про підозру особи адвоката.»

Вищий адміністративний суд України у постанові від 30.11.2015 в справі №П/800/396/15 зазначив, що «відповідно до пункту 3 частини першої статті 481 КПК України письмове повідомлення про підозру професійному судді здійснюється Генеральним прокурором України або його заступником. Повноваження прокурора визначені статтею 36 КПК України, серед яких прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному цим Кодексом. Отже, наведені норми права не містять вимоги щодо вручення письмового повідомлення про підозру професійному судді особисто Генеральним прокурором України або його заступником.»

Розглядаючи питання про відсторонення судді _____ районного суду м. _____ від посади, Вища кваліфікаційна комісія суддів України в рішенні від 11.03.2016 №16/вп-16 вказала, що «нормами чинного законодавства не встановлено обов'язковості вручення підозри судді особисто Генеральним прокурором України чи його заступником». Нагадуємо, що згідно п. 88-90 рішення ЄСПЛ у справі «Олександр Волков проти України» від 09.01.2013 ВКСУ здійснює функцію суду та має статус органу судової влади під час розгляду питання про відсторонення судді.

Необхідно звернути увагу на той факт, що застосування ст. 481 КПК України є суто процесуальним питанням, а юридично значущими обставинами у відповідних правовідносинах є (1) статус особи, яка має входити до окремої категорії осіб за ст. 481 Кодексу, та (2) факт передоручення повноважень щодо вручення такій особі повідомлення про підозру та роз'яснення їй процесуальних прав у порядку ст. 36 КПК України.

У кожному з наведених рішень наявні зазначені обставини: (1) особа має статус адвоката або професійного судді, тобто входить до окремої категорії осіб, а (2) повноваження на вручення цій особі повідомлення про підозру та роз'яснення їй процесуальних прав було передоручене у порядку ст. 36 Кодексу слідчим чи іншим працівникам правоохоронних органів.

Відтак, має місце неоднакове застосування судами норми права за однакових юридично значимих обставин у справах однієї і тієї ж категорії.

Враховуючи викладене, існує практична необхідність у з'ясуванні та офіційній інтерпретації словосполучення, яке міститься у ч.1 статті 481 КПК України «письмове повідомлення про підозру здійснюється», в контексті ст. 36, 276-278 КПК України, ст. 49 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», ст. 31 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ст. 20 Закону України «Про уповноваженого Верховної ради України з прав людини».

Обґрунтування конституційного звернення

Повідомлення про підозру, як комплексна процесуальна процедура врегульоване главою 22 КПК України та, виходячи з положень ст.ст. 276-278 КПК, має дві складові: (1) складання письмового повідомлення про підозру та (2) вручення цього повідомлення особі і роз'яснення підозрюваному його прав.

Вважаємо, що має місце невірне тлумачення словосполучення *«письмове повідомлення про підозру здійснюється»*, яке міститься у статті 481 Кодексу. Причиною такого «помилкового» тлумачення певно є наявність у згаданому словосполученні слова *«письмове»*, у зв'язку з чим цитоване вище положення помилково сприймається як позначення тільки першої складової процедури повідомлення про підозру – складання письмового повідомлення. Внаслідок викладених обставин суди приходять до помилкового висновку про те, що ст. 481 Кодексу визначає лише перелік суб'єктів, які мають складати письмове повідомлення про підозру, при цьому суб'єкт, який має здійснити другу складову процедури – вручення письмового повідомлення про підозру, статтею не визначений.

Проте, словосполучення *«письмове повідомлення про підозру»* застосовується у главі 22 Кодексу як стала конструкція та у різному контексті, наприклад, відповідно до статті 277 *«письмове повідомлення про підозру складається...»*, а за статтею 278 *«письмове повідомлення про підозру вручається...»*, а тому слово *«письмове»* у словосполученні *«письмове повідомлення про підозру здійснюється»* є лише його складовою частиною, а саме словосполучення позначає всю процедуру повідомлення про підозру, регламентовану главою 22 Кодексу, тобто – обидві її складові у сукупності.

Разом із тим, помилковим, на нашу думку, є таке застосування ст. 481 КПК України, коли одна її складова – складання письмового повідомлення про підозру – ототожнюється з цілою процедурою здійснення письмового повідомлення про підозру.

Заслуговує уваги те, що назва статті 481 КПК України *«Повідомлення про підозру»* точно відповідає назві глави 22 КПК України *«Повідомлення про підозру»*, якою врегульовано обидві складові процедури письмового повідомлення про підозру. Наведене також свідчить про те, що словосполучення *«письмове повідомлення про підозру здійснюється»*, застосоване у ст. 481 КПК України, відсилає до обох складових процедури повідомлення про підозру, у сукупності.

Якщо вдатись до аналізу термінів, які застосовуються у законі, то стаття 481 КПК України містить формулювання *«письмове повідомлення про підозру здійснюється...»*, тобто оперує терміном *«здійснюється»*.

Термін *«здійснюється»* використано у ч.1 статті 276 КПК України: *«Випадки повідомлення про підозру»*, згідно якої *«повідомлення про підозру обов'язково здійснюється в порядку, передбаченому статтею 278 цього Кодексу, у випадках...»*. При цьому, згаданою статтею визначається перелік випадків, коли мають бути здійснені всі передбачені законом процесуальні дії для того, щоб особа набула статусу підозрюваного у кримінальному провадженні, а відтак – досліджувана стаття відсилає до обох складових процедури здійснення письмового повідомлення про підозру.

Статті 277 та 278 КПК України, в свою чергу, передбачають порядок складання та вручення письмового повідомлення про підозру, та оперують термінами *«складення»* та *«вручення»* відповідно. Цими статтями послідовно врегульовано порядок здійснення обох складових, які, виключно у сукупності, становлять єдину комплексну процедуру, результатом якої є набуття особою статусу підозрюваного у кримінальному провадженні.

Аналізуючи згадані вище терміни можна звернутись до ст. 22 КПК України, яка встановлює, що *«кримінальне провадження здійснюється на основі змагальності ...»*, що *«захист здійснюється підозрюваним або обвинуваченим, його захисником або законним представником»* та що *«повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, звернення з обвинувальним актом та підтримання державного обвинувачення у суді здійснюється прокурором»*.

Так, стаття вказує, що захист здійснюється підозрюваним або обвинуваченим..., тобто встановлює, що саме ці особи здійснюють захист від початку до кінця. Статтею закріплено, що кримінальне провадження здійснюється на засадах змагальності, – змагальності дотримуються протягом всього кримінального провадження, від його початку до кінця.

Частиною 1 ст. 416 КПК України встановлено, що «...суд першої інстанції здійснює судове провадження згідно з вимогами розділу IV цього Кодексу в іншому складі суду». Згідно цитованої норми судове провадження здійснюється новим складом суду від початку до кінця, включаючи всі його складові – підготовче провадження, судовий розгляд та винесення судового рішення.

З положень цитованих вище статей вбачається, що, позначаючи певну процедуру в цілому, від початку до кінця, законодавець використовує термін «здійснюється», а тому говорячи про процедуру повідомлення про підозру від початку до кінця, тобто про обидві її складові, законодавець оперує терміном «здійснюється», при цьому застосовує інші терміни «складання» та «вручення» в контексті її складових.

Так як у формулюванні статті 481 КПК України законодавець використав термін «здійснюється», вважаємо, що стаття 481 КПК України відсилає до всієї процедури здійснення письмового повідомлення про підозру, а тому – визначає спеціальний перелік суб'єктів, яким надано повноваження здійснювати обидві складові процедури (складання та вручення).

Необхідно звернути увагу на те, що частиною 1 ст. 276 КПК України, яка відсилає до процедури здійснення повідомлення про підозру в цілому, встановлено, що особливості повідомлення про підозру окремій категорії осіб визначаються главою 37 цього Кодексу, що дає додаткові підстави вважати, що ст. 481 КПК України, яка входить до згаданої глави, врегульовано особливості обох складових процедури повідомлення про підозру.

Академічний тлумачний словник української мови слово «здійснення» тлумачить як: запроваджувати, виконувати, втілювати в життя, робити що-небудь дійсним, реальним.

Враховуючи, що втілення повідомлення про підозру в життя можливе виключно за умови здійснення обох складових цієї процедури, це свідчить про те, що ст. 481 КПК України визначено суб'єктний склад обох складових процедури, внаслідок здійснення яких повідомлення про підозру буде реалізоване, а особа набуде статусу підозрюваного.

Відповідно до ст. 276 КПК України «повідомлення про підозру обов'язково здійснюється в порядку, передбаченому статтею 278 цього Кодексу, ...», тобто стаття, у частині здійснення письмового повідомлення про підозру, відсилає до ст. 278 Кодексу, з чого слідує, що статтею 278 Кодексу (вручення письмового повідомлення про підозру) принаймні частково врегульовано порядок здійснення письмового повідомлення про підозру. За наявності згаданої вказівки, об'єктивно не може ототожнюватись здійснення письмового повідомлення про підозру та процедура складання такого повідомлення.

Досліджуючи дане питання, необхідно приймати до уваги процесуальні наслідки, які виникають у зв'язку з повідомленням особи про підозру та полягають у набутті такою особою статусу підозрюваного у певному кримінальному провадженні. При цьому, конкретний момент набуття особою статусу підозрюваного пов'язується саме з реалізацією другої складової цієї процедури – вручення особі повідомлення про підозру та роз'яснення такій особі її процесуальних прав.

Обґрунтовано можна стверджувати, що положення статті 481 КПК України «письмове повідомлення про підозру здійснюється...» відсилає до тих процесуальних дій, внаслідок вчинення яких особа набуде статусу підозрюваного, а тому – до процедури повідомлення про підозру в цілому, тобто обох її складових у сукупності.

Окрім того, у разі, якби ст. 481 КПК України визначався лише суб'єкт складання письмового повідомлення про підозру, у нормі містилось би відповідне конкретне формулювання, а також слово «складається», за аналогією до ст. 277 КПК України, якою врегульовано порядок складання письмового повідомлення про підозру.

Не можна залишати поза увагою мету, задля досягнення якої статтею 481 КПК України введено спеціальний суб'єктний склад процедури повідомлення окремої категорії осіб про підозру. Стаття

481 КПК України містить перелік осіб, які займають важливі посади чи наділені особливим статусом, носії якого потребують спеціальних гарантій з боку держави. Відтак, введення спеціальної процедури повідомлення цих осіб про підозру має на меті забезпечення їх професійної недоторканності та гарантій, визначених Конституцією та законодавством України.

Зі змісту ст. 121 Конституції України та змісту ст. 481 Кодексу вбачається, що перелік суб'єктів, визначених цією статтею, включає виключно вищий посадовий склад органів прокуратури України – Генерального прокурора України, його заступників та керівників регіональних прокуратур. Вважаємо, що такий механізм спрямований на позбавлення рядового складу органів досудового розслідування важелів можливого тиску на осіб, перелічених у ст. 481 Кодексу.

Згідно п.14 ч.1 ст. 3 КПК України притягнення до кримінальної відповідальності, як стадія кримінального переслідування, починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

Виходячи зі змісту цитованої норми, можна стверджувати, що спеціальна процедура повідомлення окремої категорії осіб про підозру за ст. 481 КПК України має на меті створення механізму, за якого кримінальне переслідування цих осіб може бути розпочате виключно вищим посадовим складом органів прокуратури, що одночасно покликане забезпечити належне дотримання прав та гарантій, наданих цим особам за законом.

Разом із тим, якщо детальніше розглянути п.3 ч.1 ст. 481 КПК України, яким визначено спеціальний перелік суб'єктів здійснення процедури повідомлення про підозру професійних суддів, суддів Конституційного суду, присяжних та народних засідателів, то очевидним є те, що описане вище (помилкове) тлумачення ст. 481 КПК України фактично призводить до звуження гарантій незалежності судової влади в Україні.

Суддя, як носій судової влади, перебуває під особливим захистом держави, що є складовою гарантій його незалежності і недоторканності, а також незалежності його суддівської діяльності.

Відповідно до ст. 126 Конституції України незалежність і недоторканність суддів гарантуються Конституцією і законами України. Вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється. Суддя не може бути без згоди Верховної Ради України затриманий чи заарештований до винесення обвинувального вироку судом.

Відповідно до ч.3 ст. 49 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» судді може бути повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення лише Генеральним прокурором України або його заступником.

Цитована норма у частині повідомлення про підозру має статус спеціальної перед нормами інших законодавчих актів, оскільки міститься у спеціальному законі та регулює порядок повідомлення про підозру конкретної категорії осіб – професійних суддів. Досліджувана норма оперує словом «лише», а також не передбачає альтернатив або можливості зміни суб'єкта, який має право повідомити професійного суддю про підозру. За таких обставин не можуть бути застосовані положення ст. 36 КПК України, відповідно до якої прокурор має право передоручити повноваження щодо повідомлення про підозру окремих категорій осіб, зокрема – професійних суддів.

У рішенні Конституційного суду України від 01.12.2004 у справі № 1-1/2004 суд зазначив, що одну з найважливіших гарантій незалежності суддів закріплено в положенні частини другої статті 126 Конституції України, за яким вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється. Це означає заборону щодо суддів будь-яких дій незалежно від форми їх прояву з боку державних органів, установ та організацій, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, громадян та їх об'єднань, юридичних осіб з метою перешкодити виконанню суддями професійних обов'язків або схилити їх до винесення неправосудного рішення тощо.

У згаданому рішенні Конституційний суд також звертає увагу на те, що визначені Конституцією та законами України гарантії незалежності суддів як необхідні умови здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом мають бути реально забезпечені. Тому, на думку Конституційного Суду України, зниження рівня гарантій незалежності суддів у разі прийняття нових законів чи внесення змін до чинних законів є неприпустимим.

Визначення спеціальних суб'єктів, які мають право повідомити професійному судді про підозру, є додатковою гарантією незалежності суддівської влади, а тому спрощення цієї процедури та передоручення відповідних повноважень є неприпустимим.

Європейський суд з прав людини звертає увагу на проблему невірною застосування в Україні положень законодавства, якими встановлюються гарантії незалежності судової влади. Так, у своєму рішенні від 25 липня 2002 року у справі „Совтрансавто-Холдинг проти України” в п.80 суд зазначив, що в Україні мають місце численні випадки втручання в судове провадження українських органів державної влади на найвищому рівні. Проте, якими б не були мотиви, представлені Урядом на виправдання такого втручання, Суд вважає, що воно, з огляду на його зміст та спосіб здійснення, є таким, що суперечить поняттю "безсторонній і незалежний суд" в сенсі §1 статті 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини.

На наш погляд, описане вище (помилкове) застосування ст. 481 КПК України призводить до порушення гарантій незалежності судової влади, про які зазначав ЄСПЧ у згаданому рішенні.

Аналогічна ситуація складається й з іншими особами, які входять до переліку окремих категорій осіб за ст. 481 КПК України.

Наприклад, у рішенні від 26.06.2003 у справі №1-15/2003 Конституційний суд зробив висновок, що гарантована народним депутатам України недоторканість як елемент статусу народного депутата України є конституційною гарантією безперешкодного та ефективного здійснення народним депутатом України своїх повноважень і передбачає звільнення його від юридичної відповідальності у визначених Конституцією України випадках та особливий порядок притягнення народного депутата України до кримінальної відповідальності, його затримання, арешту, а також застосування інших заходів, пов'язаних з обмеженням його особистих прав і свобод.

Описане вище (помилкове) правозастосування ст. 481 КПК України призводить до звуження гарантій діяльності народних депутатів України та нехтування особливим порядком притягнення цих осіб до кримінальної відповідальності.

Згідно ч.1 ст. 31 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення депутату місцевої ради може бути здійснено відповідно Генеральним прокурором України, заступником Генерального прокурора України, керівником відповідної регіональної прокуратури.

Пунктом 13 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачено, що повідомлення про підозру адвоката у вчиненні кримінального правопорушення може бути здійснене виключно Генеральним прокурором України, його заступником, прокурором Автономної Республіки Крим, області, міста Києва та міста Севастополя.

Відповідно до ч.3 ст. 20 Закону України «Про уповноваженого Верховної ради України з прав людини» повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення може бути здійснено Уповноваженому лише Генеральним прокурором України.

Необхідно звернути особливу увагу на той факт, що цитованими нормами врегульовано ту ж процедуру, що і статтею 481 Кодексу, проте цитовані положення закону оперують словосполученням «повідомлення про підозру», яке не містить слова «письмове». На нашу думку, зазначена обставина однозначно доводить, що стаття 481 Кодексу відсилає саме до всієї процедури повідомлення про підозру, тобто – до обох її складових, а не лише до процедури складання письмового повідомлення про підозру.

Окрім того, зазначені положення, як і аналізована вище норма Закону України «Про судоустрій та статус суддів» оперують термінами «лише» та «виключно», що дає підстави вважати, що статтею 481 КПК України визначається виключний перелік суб'єктів, які мають повноваження здійснювати процесуальні дії, внаслідок яких особи, перелічені у цій статті, набудуть статусу підозрюваних. Цитованими нормами не передбачено можливості передоручення повноважень, визначених ст. 481 КПК України.

Відповідно до ст. 147 Конституції України Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції України і дає офіційне тлумачення Конституції України та законів України.

Згідно п.4 ст. 13 Закону України «Про Конституційний Суд України» Конституційний Суд України приймає рішення та дає висновки у справах щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України.

Статтею 43 Закону України «Про Конституційний Суд України» передбачено, що суб'єктами права на конституційне звернення з питань дачі висновків Конституційним Судом України у випадку, передбаченому пунктом 4 статті 13 цього Закону, є громадяни України, іноземці, особи без громадянства та юридичні особи.

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про Конституційний Суд України» конституційне звернення – це письмове клопотання до Конституційного Суду України про необхідність офіційного тлумачення Конституції України та законів України з метою забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, а також прав юридичної особи.

Враховуючи викладене, вважаємо, що на даний час існує практична необхідність у з'ясуванні та офіційній інтерпретації словосполучення «*письмове повідомлення про підозру здійснюється*», яке міститься у ч.1 статті 481 КПК України, в контексті статей 36, 276-278 КПК України, статті 49 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», ст. 31 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ст. 20 Закону України «Про уповноваженого Верховної ради України з прав людини», оскільки описані вище обставини призводять до нехтування спеціальним порядком повідомлення окремій категорії осіб про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, маючи наслідком зниження гарантій діяльності носіїв судової влади, присяжних, народних засідателів, народних депутатів та депутатів місцевих рад, адвокатів та інших осіб, які займають особливі посади або наділені особливим статусом за законодавством.

Керуючись ст.ст. 13, 42-43 Закону України «Про Конституційний Суд України», -

ПРОШУ СУД:

Дати офіційне тлумачення положення частини першої статті 481 Кримінального процесуального кодексу України у взаємозв'язку з положеннями статей 36, 276 - 278 Кримінального процесуального кодексу України, статті 49 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», статті 31 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», статті 20 Закону України «Про уповноваженого Верховної ради України з прав людини» в аспекті таких питань:

- Чи означає словосполучення «*письмове повідомлення про підозру здійснюється...*», використане у частині 1 статті 481 Кримінального процесуального кодексу України, лише складення письмового повідомлення про підозру, чи вчинення всіх процесуальних дій, внаслідок яких особа набуває статусу підозрюваного, тобто складення письмового повідомлення про підозру, його вручення та роз'яснення особі підозрюваного його прав?
- Чи має право Генеральний прокурор України, його заступники, керівники регіональних прокуратур передоручати у порядку статті 36 Кримінального процесуального кодексу України повноваження, надані їм статтею 481 Кримінального процесуального кодексу України, особам, які не входять до переліку суб'єктів, уповноважених здійснювати повідомлення про підозру окремим категоріям осіб згідно статті 481 Кримінального процесуального кодексу України?

Додатки:

1. Витяг з Кримінального процесуального кодексу України – ст. 481;
2. Витяг з Кримінального процесуального кодексу України – глава 22 (ст. 276-279);
3. Витяг з Кримінального процесуального кодексу України – ст. 36;
4. Витяг з Кримінального процесуального кодексу України – ст. 22;
5. Витяг з Конституції України – ст.ст. 121, 126;
6. Витяг з Закону України «Про судоустрій та статус суддів» - ч.3 ст. 49;

7. Витяг з Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» - ч.1 ст. 31;
8. Витяг з Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» - ч.1 ст. 23;
9. Витяг з Закону України «Про уповноваженого Верховної ради України з прав людини» - ч.3 ст. 20;
10. Ухвала районного суду міста у справі
11. Ухвала районного суду міста у справі
12. Ухвала районного суду міста у справі
13. Ухвала районного суду області у справі
14. Ухвала районного суду міста у справі
15. Ухвала районного суду міста у справі
16. Ухвала Апеляційного суду міста у справі
17. Постанова Вишого адміністративного суду України від 30.11.2015 в справі №П/800/396/15 /копія/;
18. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 11.03.2016 №16/вп-16 /копія/;
19. Витяг з Академічного тлумачного словника української мови (слово «здійснюється») /копія/;
20. Витяг з рішення ЄСПЛ від 25.07.2002 Совтрансавто-Холдинг" проти України;
21. Рішення Конституційного суду України від 26.06.2003 у справі №1-15/2003 /копія/;
22. Рішення Конституційного суду України від 01.12.2004 у справі № 1-1/2004 /копія/;
23. Свідчення про право на заняття адвокатською діяльністю № 998 від 01 липня 2011 року /копія/;
24. Паспорт на ім'я Кучера О.В. /копія/;
25. Копія конституційного звернення з додатками (2 екз.)

7 червня 2016 року

Адвокат

О.В. Кучер